

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 91 L

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om Statens fond i Tromsø

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	3.4.1	Forslaget i høringsnotatet	12
			3.4.2	Høringsinstansenes syn	12
			3.4.3	Departementets vurdering	13
2	Bakgrunnen for lovforslaget	7	3.5	Inntektene til fondet	13
2.1	Bakgrunn	7	3.6	Uttak av midler fra fondet	13
2.2	Høringen	8	3.7	Evalueringsav forvaltningen	13
			3.8	Utfyllende bestemmelser	14
			3.9	Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser	14
3	Forslag til lov om Statens fond i Tromsø	10	4	Økonomiske og administrative konsekvenser	15
3.1	Formålet med opprettelsen av Statens fond i Tromsø	10	5	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lov om Statens fond i Tromsø	16
3.1.1	Forslaget i høringsnotatet	10			
3.1.2	Høringsinstansenes syn	10			
3.1.3	Departementets vurdering	10			
3.2	Målet med fondsinvesteringene ...	11			
3.2.1	Forslaget i høringsnotatet	11			
3.2.2	Høringsinstansenes syn	11			
3.2.3	Departementets vurdering	11			
3.3	Eierskap mv.	12			
3.4	Ansvar for forvaltningen og fondskapitalen	12			
				Forslag til lov om Statens fond i Tromsø	18

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 91 L

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om Statens fond i Tromsø

*Tilråding fra Finansdepartementet 12. april 2024,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Finansdepartementet legger med dette frem forslag til lov om Statens fond i Tromsø. Forslaget tar utgangspunkt i vurderingene i Meld. St. 17 (2022–2023) *Statens pensjonsfond 2023* kapittel 6 om etablering av en ny enhet for statlig kapitalforvaltning i Tromsø.

Formålet med etableringen av Statens fond i Tromsø er å bidra til å bygge kapitalforvaltningsmiljøer i Nord-Norge. Etableringen vil kunne gi positive vekselvirkninger med andre kapitalforvaltere i regionen, gjennom at kompetanse bygges opp over tid og overføres mellom ulike kapitalforvaltningsinstitusjoner. Gode kompetansemiljøer vil kunne gjøre det mer attraktivt for andre kapitalforvaltere å etablere seg i regionen. Det er ikke et mål at Statens fond i Tromsø skal bidra med statlig kapitaltilgang for nordnorske selskaper spesifikt.

Departementet legger opp til at det statlige særlovselskapet Folketrygdfondet, som i dag forvalter Statens pensjonsfond Norge (SPN) og Statens obligasjonsfond, skal opprette et kontor i Tromsø hvor Statens fond i Tromsø skal forvaltes fra. Investeringsuniverset for det nye fondet bør med Folketrygdfondet som forvalter legges nær

opp til de markedene Folketrygdfondet har kompetanse på.

Fondet vil etableres etter modell av Statens pensjonsfond og Statens obligasjonsfond. Det innebærer blant annet at Statens fond i Tromsø ikke vil ha et eget styre eller en egen administrasjon.

Departementet legger videre opp til at fondet skal plasseres som et separat kapitalinnskudd i Folketrygdfondet. I likhet med det som gjelder for Statens obligasjonsfond, legges det opp til at finansieringen av fondet skal skje ved opptak av statslån.

Finansdepartementet planlegger at fondet etableres med en ramme på 15 mrd. kroner, som kan vurderes økt opp mot 30 mrd. kroner når det er høstet noe erfaring. Finansieringen må vedtas av Stortinget. Finansdepartementet vil redegjøre nærmere for forvaltningsmandatet når forslag til vedtak om finansiering legges frem i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2024. Forvaltningsmandatet vil bli fastsatt i etterkant av at Stortinget har fattet vedtak om finansiering.

Departementet legger opp til at fondet skal investeres på markedsmessige vilkår, og at målet

med investeringene i fondet skal være å oppnå høyest mulig avkastning til en akseptabel risiko. Fondet skal forvaltes ansvarlig.

Departementet legger videre opp til at inntektene til fondet vil utgjøres av avkastningen av

de forvaltede midlene fratrukket forvaltningskostnadene, og at uttak fra fondet må gjøres ved en overføring til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget.

Lovforslaget har vært på høring.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Bakgrunn

Regjeringen varslet i Hurdalsplattformen at det skal bygges sterke kompetansemiljøer i hele landet. Ved å etablere et nytt fond som skal forvaltes fra Tromsø, legges det til rette for utvikling av nye kompetansemiljøer i Tromsø og Nord-Norge.

I Meld. St. 9 (2021–2022) *Statens pensjonsfond 2022* varslet regjeringen at den «har som mål å opprette en egen enhet i Tromsø, som kan bidra til å styrke statens tilstedeværelse og bygge sterke kapitalforvaltningsmiljøer i nord. Om dette skal være en ny enhet i Folketrygdfondet, underlagt Folketrygdfondet, en ny selvstendig enhet eller del av en annen statlig kapitalforvaltningsvirksomhet, er blant spørsmålene som må utredes videre. Det vil også utredes om enheten skal kunne investere i unoterte selskaper i og utenfor Norge.» Finanskomiteens flertall tok dette til etterretning og imøteså en konkretisering og videre utredning av ulike alternativer for en slik løsning, jf. Innst. 443 S (2021–2022).

På bakgrunn av finanskomiteens merknader i Innst. 443 S (2021–2022) oppnevnte Finansdepartementet i september 2022 en arbeidsgruppe for å utrede hvordan en ny kapitalforvaltningsenhet i Tromsø kan etableres. Arbeidsgruppen skulle legge til grunn at formålet med å etablere enheten er å bidra til å styrke statens tilstedeværelse og bygge sterke kapitalforvaltningsmiljøer i nord, og videre at målet med investeringene skal være høyest mulig avkastning etter kostnader over tid, hensyntatt akseptabel risiko. Arbeidsgruppen frarådet at investeringene blir del av Statens pensjonsfond, fordi det vil bryte med den langvarige politiske enigheten om at Statens pensjonsfond ikke skal benyttes til å oppnå andre politiske mål enn finansiell sparing.

Arbeidsgruppen pekte videre på at staten allerede er en betydelig investor både i noterte og unoterte markeder, men mente at det trolig ville være lettere å finne nisjer der staten ikke allerede er til stede i det unoterte markedet. Arbeidsgruppen anbefalte på denne bakgrunn at en ny enhet etableres under Nærings- og fiskeridepartementet og bygges opp ved å trekke på den kompe-

tansen på unoterte investeringer som allerede finnes i Nærings- og fiskeridepartementets virkemiddelapparat, dvs. Investinor, Argentum og Nysnø. Arbeidsgruppen pekte i tråd med sitt mandat også på en alternativ modell med Folketrygdfondet som forvalter. Dersom en slik modell velges, anbefalte arbeidsgruppen at det etableres en ny enhet med et eget forvaltningsmandat, etter modell av Statens obligasjonsfond. Det innebærer at enheten vil være underlagt Finansdepartementet og forvaltet av Folketrygdfondet, men ikke være del av Statens pensjonsfond. Dersom Folketrygdfondet skal være forvalter, mente arbeidsgruppen at investeringsuniverset for det nye fondet burde avgrenses til markeder og verdipapirer som ligger nært opp til Folketrygdfondets eksisterende kompetanse.

Lovforslaget som legges frem i denne proposisjonen bygger på vurderingene i Meld. St. 17 (2022–2023) *Statens pensjonsfond 2023* kapittel 6 om etablering av en ny enhet for statlig kapitalforvaltning i Tromsø. I meldingen varslet departementet at det vil vurdere å legge forvaltningen av den nye enheten i Tromsø til Folketrygdfondet. Finansdepartementet delte arbeidsgruppens vurdering av at den nye enheten ikke bør være del av Statens pensjonsfond. Videre skrev departementet at investeringsuniverset for en ny enhet med Folketrygdfondet som forvalter bør legges nært opp til Folketrygdfondets eksisterende kompetanse, som i all hovedsak er forvaltning i noterte markeder. Videre stod det i meldingen at investeringsuniverset for den nye enheten skal avgrenses, slik at overlapp med forvaltningsmiljøene og virkemiddelapparatet under Nærings- og fiskeridepartementet unngås. Kapitalforvaltning kjennetegnes normalt av stordriftsfordeler. Å bygge opp parallelle statlige forvaltningsmiljøer med samme kompetanse og som opererer i samme marked, er lite hensiktsmessig. Siden staten allerede er en stor investor både i noterte og unoterte kapitalmarkeder, er det krevende å fastsette et investeringsunivers som ikke overlapper med statens øvrige kapitalforvaltningsvirksomhet.

Finanskomiteens flertall sluttet seg i Innst. 364 S (2022–2023) til at den nye enheten i Tromsø

ikke blir del av Statens pensjonsfond. Flertallet mente at satsing på et kapitalforvaltningsmiljø i Tromsø vil legge til rette for viktige nye arbeidsplasser i Tromsø og Nord-Norge og vil kunne skape ytterlige ringvirkninger som bidrar til videre vekst og næringsutvikling i hele regionen.

Flertallet uttalte også at det ville være naturlig å vurdere arbeidsgruppens anbefaling om at det opprettes en formuesmasse som først og fremst skal investeres i unoterte aktiva, og at forvalter etableres som en del av eller underlagt enhet av én eller flere av de eksisterende forvalterne tilhørende Nærings- og fiskeridepartementet (Investinor, Argentum eller Nysnø).

I denne proposisjonen følger regjeringen opp den delen av finanskomiteens merknad som går ut på å etablere et kapitalforvaltningsmiljø i Tromsø som vil legge til rette for nye arbeidsplasser og styrke kompetansemiljøer innen kapitalforvaltning i regionen.

Finansdepartementet ba i brev 31. mars 2023 Folketrygdfondet om å vurdere hvilke markeder som kan være aktuelle for et nytt fond forvaltet av Folketrygdfondet, samt ulike praktiske og operasjonelle sider ved et slikt oppdrag. Folketrygdfondet anbefalte i brev 15. september 2023 at et nytt fond kan investere i børsnoterte selskaper i Norge og Norden som ikke inngår i referanseindeksen til SPN. Dette vil hovedsakelig være selskaper med lavere markedsverdi enn de selskapene som er i SPNs portefølje. Folketrygdfondet anbefalte også at fordelingen av kapital bør følge av størrelsen på markedet i de ulike landene, målt ved markedsverdier. Folketrygdfondet anslo at det må etableres en minimumsbemanning på fem personer før investeringer foretas. På svært usikkert grunnlag antok Folketrygdfondet at en bemanning på åtte til femten personer i Tromsø vil være tilstrekkelig til å utføre oppdraget på sikt.

Folketrygdfondet frarådet unoterte investeringer dersom forvaltningen skal legges til Folketrygdfondet. Slike investeringer krever kompetanse Folketrygdfondet ikke har, og ville overlappe med andre statlige kapitalforvaltere under Nærings- og fiskeridepartementet.

Finansdepartementet ba i brev 7. desember 2023 Folketrygdfondet om ytterligere analyser og vurderinger som grunnlag for departementets arbeid med et investeringsmandat for Statens fond i Tromsø. Dette innebærer en nærmere konkretisering av anbefalingene gitt i brev 15. september 2023. Folketrygdfondet ble blant annet bedt om å komme med forslag til en referanseindeks som er velegnet for dette forvaltningsoppdraget og vurderinger av hva som vil være hen-

siktsmessige risikorammer. Folketrygdfondet ga i brev 15. februar 2024 til Finansdepartementet sine vurderinger av disse spørsmålene. Folketrygdfondets vurderinger er ikke relevante for dette lovforslaget, men vurderingene vil inngå i departementets arbeid med å utforme forvaltningsmandatet. Finansdepartementet vil komme tilbake til vurderinger av forvaltningsmandatet i forbindelse med fremleggelsen av Revidert nasjonalbudsjett 2024.

2.2 Høringen

Departementet sendte 17. desember 2023 på høring forslag til lov om Statens fond i Tromsø. Høringsfristen var 7. februar 2024.

I høringsnotatet varslet departementet at det vil legge forvaltningen av den nye enheten i Tromsø til Folketrygdfondet. Folketrygdfondet skal opprette et kontor i Tromsø hvor Statens fond i Tromsø skal forvaltes fra. Det planlegges for at fondet skal etableres med en ramme på 15 mrd. kroner, som kan vurderes økt opp mot 30 mrd. kroner når det er høstet noe erfaring. Finansieringen må vedtas av Stortinget, og departementet vil redegjøre nærmere for forvaltningsmandatet i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2024. Forvaltningsmandatet vil fastsettes av departementet etter at Stortinget har fattet vedtak om finansiering.

Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Nærings- og fiskeridepartementet

Akademikerne
Civita
Danske Bank
DNB
Eika Gruppen
Fagforbundet
Finans Norge
Finansforbundet
Folketrygdfondet
Forening for finansfag Norge
Handelsbanken
Handelshøyskolen BI
Handelshøyskolen i Bodø
Kommunal Landspensjonskasse
Kommunenes sentralforbund
Landsorganisasjonen i Norge
Nord universitet
Nordea
Norges Bank

Norges Handelshøyskole
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
(NMBU)
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
(NTNU)
Norsk Kapitalforvalterforening
Næringsforeningen i Tromsøregionen
Næringslivets Hovedorganisasjon
OsloMet
Revisorforeningen
Riksrevisjonen
Sametinget
SMB Norge
SpareBank 1 Gruppen
SpareBank 1 Nord-Norge
Sparebankforeningen
Spekter
Statistisk sentralbyrå
Storebrand
Tankesmien Agenda
Troms fylkeskommune
Tromsø kommune
UiT Norges arktiske universitet

Unio Hovedorganisasjonen for universitets- og
høyskoleutdannede
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Sørøst-Norge
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Departementet har mottatt høringsinnspill fra følgende instanser:

Folketrygdfondet
Nordea Tromsø
Norinnova Forvaltning AS og Norinnova Invest AS
Næringsforeningen i Tromsøregionen
Næringsforeningen i Trondheimsregionen
Næringslivets Hovedorganisasjon
Statistisk sentralbyrå
Troms fylkeskommune, Næringsetaten
Tromsø kommune
UiT Norges arktiske universitet
Verdipapirforetakenes Forbund

3 Forslag til lov om Statens fond i Tromsø

3.1 Formålet med opprettelsen av Statens fond i Tromsø

3.1.1 Forslaget i høringsnotatet

I forslaget i høringsnotatet § 1 foreslo departementet at formålet med etableringen av fondet skulle være å bidra til å bygge kapitalforvaltningsmiljøer i Nord-Norge. Ved å etablere et nytt fond som skal forvaltes fra Tromsø, legges det til rette for utvikling av nye kompetansemiljøer i Tromsø og Nord-Norge.

Departementet kan med hjemmel i lov om Folketrygdfondet § 1 delegere andre oppgaver enn forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge (SPN) til Folketrygdfondet, slik det er gjort for oppgaven med å forvalte Statens obligasjonsfond. Departementets gode erfaringer med Folketrygdfondet som forvalter av disse to fondene, gjør at departementet mener at Folketrygdfondet vil være en godt egnet aktør til å bidra til å oppfylle formålet med opprettelsen også av Statens fond i Tromsø. Departementets overordnede vurderinger av hvordan forvaltningsmandatet bør utformes, er omtalt i punkt 3.2 om målet med fondsinvesteringene.

3.1.2 Høringsinstansenes syn

NHO, og *Verdipapirforetakenes Forbund* som i sin uttalelse støtter NHOs uttalelse, uttaler at organisasjonen er imot forslaget om etablering av et statlig fond i Tromsø, og at det ikke er en statlig oppgave å bidra med regionale arbeidsplasser i finanssektoren. NHO uttaler at «[i] kort fremstår dette som en ubegrunnet og dårlig bruk av felleskapets midler.» NHO uttaler også at:

«Det er heller ikke gjort videre vurderinger i forslaget av hvor store, om noen, ringvirkninger av en slik etablering vil kunne bli. Dermed er det ikke mulig å vurdere om etableringen er en kostnadseffektiv måte å oppnå målsettingen på. Duplisering av statens forvaltningsvirksomhet som allerede foregår andre steder i landet fremstår uansett ikke som en fornuftig måte å bruke midler på.»

Troms fylkeskommune uttaler at fylkeskommunen slutter seg til forslaget til formålsbestemmelse for opprettelsen av Statens fond i Tromsø. *Tromsø kommune* uttaler at etableringen «vil legge grunnlaget for en bærekraftig økonomisk vekst og styrke regionens posisjon som et sentrum for kapitalforvaltning i nordlige breddegrader». *Universitetet i Tromsø* uttaler at «etablering av et analysemiljø i skjæringspunktet mellom finans og informatikk vil kunne fylle formålet om et kapitalforvaltningsmiljø som ikke allerede er bygget opp.» Også *Nordea Tromsø* støtter det foreslåtte formålet med opprettelsen av fondet, men presiserer at «det ikke nødvendigvis er noen automatikk i at denne etableringen vil legge til rette for nye miljøer utover denne enheten». *Nordea Tromsø* uttaler videre:

«Det kan være utfordrende å se sammenhengen mellom formålet og de foreslåtte rammene for etableringen. Hvis fondet skal driftes uten eget styre eller noen form for egen administrasjon er det vanskelig å se i hvilken grad dette miljøet skal kunne legge til rette for nye miljøer. Ikke minst hvordan man skal klare å løfte kapitalforvaltningen også utenfor Tromsø.»

Ingen av høringsinstansene hadde innspill til departementets forslag til ordlyd i § 1 i lov om Statens fond i Tromsø.

3.1.3 Departementets vurdering

Departementet har merket seg synspunktene som har kommet i høringsrunden til formålsbestemmelsen for opprettelsen av Statens fond i Tromsø, også det at NHO og *Verdipapirforetakenes Forbund* er imot forslaget om etablering av et statlig fond i Tromsø.

Departementet mener at etableringen av fondet vil kunne gi positive vekselvirkninger med andre kapitalforvaltere i regionen ved at kompetanse bygges opp over tid og overføres mellom ulike kapitalforvaltningsinstitusjoner. Gode kompetansemiljøer vil kunne gjøre det mer attraktivt for andre kapitalforvaltere å etablere seg i regionen.

I lovforslaget § 1 foreslår departementet å følge opp forslaget i høringsnotatet. Departementet viser til forslaget til § 1.

3.2 Målet med fondsinvesteringene

3.2.1 Forslaget i høringsnotatet

I forslaget i høringsnotatet § 2 foreslo departementet at målet for fondsinvesteringene skulle uttrykkes i en egen bestemmelse. Departementet la opp til at fondsmidlene skal plasseres i verdipapirmarkedet slik at de gir høyest mulig avkastning etter kostnader til akseptabel risiko. Fondet skal forvaltes ansvarlig. Når departementet skal utforme mandatet til forvalter, vil det måtte utformes slik at målet med investeringene kan nås, og med krav til ansvarlig forvaltning. Videre skal investeringene gjøres på markedsmessige vilkår, og det overordnede målet for eierskapsutøvelsen skal være å understøtte fondets finansielle interesser. I lovforslaget er dette uttrykt ved at målet med investeringene av midlene i Statens fond i Tromsø skal være å oppnå høyest mulig avkastning til akseptabel risiko, og at fondet skal forvaltes ansvarlig. Den foreslåtte ordlyden er noe annerledes enn ordlyden i lov om Statens pensjonsfond § 2, men innebærer ingen tilsiktet meningsforskjell.

En finansiell målsetting som foreslått vil etter departementets syn understøtte formålet med etableringen av Statens fond i Tromsø. For å bygge opp et kompetent kapitalforvaltningsmiljø er det viktig å kunne rekruttere personer med høy og relevant kompetanse. Målet med investeringene, som vil måtte inngå i mandatet til forvalter, er viktig både av hensyn til klarhet om hva virksomheten ved kapitalforvaltningskontoret går ut på og for at virksomheten skal kunne stilles til ansvar for at målet nås.

Et mål om å oppnå høyest mulig avkastning til akseptabel risiko vil være entydig og gjøre det mulig å evaluere måloppnåelsen i ettertid. Flere mål ville derimot kunne medføre målkonflikter og vanskeliggjøre eiers vurderinger av virksomhetens måloppnåelse. Hva som er akseptabel risiko, vil fastsettes i mandatet for forvaltningen. Departementet vil komme tilbake til dette når forslag om finansiering legges frem for Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2024.

Avkastningen av fondets midler vil vurderes etter fratrukk av forvaltningskostnader, dvs. netto avkastning. En best mulig måloppnåelse stiller derfor også krav til at forvaltningen drives kostnadseffektivt. Et krav om en kostnadseffektiv for-

valtning vil bli tatt inn som en bestemmelse i forvaltningsmandatet. I tillegg vil det stilles krav om åpenhet i forvaltningen.

Om krav til ansvarlig forvaltning er det i mandatet for forvaltningen av SPN vist til internasjonalt anerkjente prinsipper og standarder, som FNs Global Compact, OECDs prinsipper for eierstyring og selskapsledelse og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Disse standardene angir normer for god selskapsstyring og uttrykker forventninger til selskapers håndtering av blant annet miljømessige og samfunnmessige forhold. Departementet legger opp til at bestemmelser om ansvarlig forvaltning i mandatet for Statens fond i Tromsø også skal bygge på internasjonalt anerkjente prinsipper og standarder.

3.2.2 Høringsinstansenes syn

Troms fylkeskommune uttaler at fylkeskommunen slutter seg til lovforslaget § 2 om målet for investeringene. *Nordea Tromsø* er enige i forslaget om at målet med investeringene skal være å oppnå høyest mulig avkastning til en akseptabel risiko.

Ingen øvrige høringsinstanser hadde innspill til departementets forslag til ordlyd i § 2 i lov om Statens fond i Tromsø.

Flere av høringsinnspillene omhandler investeringsuniverset. Finansdepartementet skal fastsette for fondet. Hverken investeringsuniverset eller andre sider ved investeringsstrategien inngår i den foreslåtte lovreguleringen. I likhet med hva som gjelder for Statens pensjonsfond utland (SPU) og SPN, legger departementet opp til at fondets investeringsunivers ikke skal reguleres av loven, men av departementets forvaltningsmandat til forvalteren. Departementet vil komme tilbake til rammene for fondets investeringsunivers og forvaltningsmandat når forslag om finansiering av fondskapitalen legges frem for Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2024.

3.2.3 Departementets vurdering

I lovforslaget § 2 foreslår departementet å følge opp forslaget i høringsnotatet. Ved at målet for fondsinvesteringene inntas som en egen lovbestemmelse i loven, danner ordlyden den rammen. Finansdepartementet må forholde seg til ved utformingen av forvaltningsmandatet til forvalter av fondet. I tillegg til det finansielle målet for forvaltningen om høyest mulig avkastning til en akseptabel risiko og at fondet skal forvaltes ansvarlig, vil mandatet også omhandle departementets nærmere angivelse av de prinsipper og

standarder som forvalter skal legge til grunn i forvaltningen.

Det vises til forslaget til § 2.

3.3 Eierskap mv.

I forslaget i *høringsnotatet* § 3 foreslo departementet at det skal fremgå i § 3 at midlene i Statens fond i Tromsø eies av staten, samt at Statens fond i Tromsø ikke selv kan ha rettigheter eller plikter overfor private eller offentlige myndigheter, og ikke kan saksøke eller saksøkes. Statens fond i Tromsø er ikke et eget fond i rettslig forstand eller etablert som en juridisk person, men betegnelsen på et statlig kapitalinnskudd i Folketrygdfondet.

Ingen av *høringsinstansene* hadde innspill til departementets forslag til ordlyd i § 3 i lov om Statens fond i Tromsø.

I lovforslaget § 3 foreslår departementet å følge opp forslaget i *høringsnotatet*. Departementet viser til omtalen av forslaget her og forslag til § 3.

3.4 Ansvar for forvaltningen og fondskapitalen

3.4.1 Forslaget i *høringsnotatet*

I forslaget i *høringsnotatet* § 4 foreslo departementet at det fremgår av § 4 *første ledd* at Statens fond i Tromsø forvaltes av Finansdepartementet. Bestemmelsen må ses i sammenheng med § 8 hvor det fremgår at departementet kan gi utfyllende bestemmelser til gjennomføring av loven. Departementet legger opp til å delegerer oppgaven med å forvalte fondet til Folketrygdfondet med hjemmel i lov om Folketrygdfondet § 1 annet punktum. Delegeringen vil gjøres i tråd med alminnelig ulovfestet forvaltningsrettslig delegasjonslære. Som utgangspunkt er det i prinsippet verken innholdsmessige eller formmessige skranker for departementets adgang til å instruere Folketrygdfondet om hvordan forvaltningen av fondet skal foregå. Folketrygdfondet vil som ledd i oppgaven også pålegges å opprette et kontor for kapitalforvaltning i Tromsø.

Oppgavefordelingen mellom Finansdepartementet og Folketrygdfondet i forvaltningen av Statens fond i Tromsø vil tilsvare den oppgavefordelingen som gjelder for forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge og Statens obligasjonsfond. Følgelig vil overordnede rammer for investeringene i Statens fond i Tromsø bli fastsatt av

departementet gjennom en instruks (forvaltningsmandatet), mens Folketrygdfondet vil stå for den operative gjennomføringen av forvaltningen. Finansdepartementet vil følge opp Folketrygdfondets måloppnåelse i forvaltningen.

Departementet vil vektlegge at mandatet bør innebære en tilstrekkelig delegering av fullmakter til at løpende beslutninger i den operative forvaltningen kan tas av forvalter som sitter nær markedene fondet investeres i. I likhet med hva som gjelder for forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge og Statens obligasjonsfond, ser departementet det for eksempel som hensiktsmessig at forvalter skal foreta enkeltinvesteringer og utøve eierrettigheter i selskapene fondet er investert i, uavhengig av departementet. Mandatet for forvaltningen av fondet vil bli utformet med sikte på å fremme det finansielle målet med investeringene, samtidig som det legges vekt på behovet for god styring og kontroll av risiko.

Departementet foreslo i *høringsnotatet* at det fremgår av § 4 *annet ledd* at kapitalen i Statens fond i Tromsø fastsettes etter vedtak i Stortinget. Folketrygdfondet vil pålegges å plassere kapitalen som et kontolån til staten. Departementet vil opprette en konto i Norges Bank for dette formålet. Kontoen vil ikke være rentebærende. Forvalter vil deretter kunne trekke på kontoen i Norges Bank for å finansiere investeringer i markedet. Avkastningen på investeringene vil løpende bli tillagt fondskapitalen, fratrukket forvaltningskostnadene, jf. omtale i avsnitt 3.5.

Videre foreslo departementet i *høringsnotatet* at det fremgår av § 4 *tredje ledd* at kapitalen i Statens fond i Tromsø plasseres som et separat kapitalinnskudd i Folketrygdfondet. Fondet vil ikke være et eget rettssubjekt, jf. omtale i avsnitt 3.3, men navnet på kapitalinnskuddet i Folketrygdfondet. Folketrygdfondet skal i eget navn investere midlene i Statens fond i Tromsø på markedsmessige vilkår og i henhold til forvaltningsmandatet fra departementet. Den finansielle risikoen knyttet til verdipapirene bæres av staten. Verdien av innskuddet vil avhenge av markedsverdien til de verdipapirene fondsmidlene er plassert i.

3.4.2 Høringsinstansenes syn

Ingen av *høringsinstansene* hadde innspill til departementets forslag til § 4 i lov om Statens fond i Tromsø, men enkelte har hatt innspill til at departementet har lagt opp til at det er Folketrygdfondet som skal være forvalter for fondet. *Norinnova Invest* peker i sin uttalelse på at fondet i Tromsø «blir et underbruk av Folketrygdfondet

som administreres fra Oslo», mens *Troms fylkeskommune* foreslår at forvaltningen av fondet legges til Norges Bank.

3.4.3 Departementets vurdering

Det at departementet vil legge forvaltningen av Statens fond i Tromsø til Folketrygdfondet, har blant annet sammenheng med at Folketrygdfondet som forvalter av SPN og Statens obligasjonsfond har levert gode resultater i tråd med de fastsatte målene for forvaltningen av de to fondene. Det ligger imidlertid ikke i departementets lovforslag at valg av forvalter skal reguleres i loven, men i stedet av en instruks fastsatt med hjemmel i lov om Folketrygdfondet.

Blant annet fordi departementet legger opp til at investeringsuniverset for Statens fond i Tromsø vil bestå av også norske selskaper, er det ikke aktuelt å velge Norges Bank som forvalter, slik *Troms fylkeskommune* har foreslått i sitt hørings-svar.

I lovforslaget § 4 foreslår departementet å følge opp forslaget i høringsnotatet. D e p a r t e m e n t e t viser til omtalen av forslaget over og forslag til § 4.

3.5 Inntektene til fondet

I forslaget i *høringsnotatet* § 5 foreslo departementet at det fremgår av § 5 at inntekter i Statens fond i Tromsø er avkastningen av de forvaltede midlene fratrukket forvaltningskostnadene. Godtgjøringen til Folketrygdfondet dekkes ved å trekke på fondets brutto avkastning slik det også gjøres for SPN og Statens obligasjonsfond.

Med unntak av tilføyelsen om forvaltningskostnadene er denne bestemmelsen likelydende med tilsvarende bestemmelse om inntektene til Statens pensjonsfond Norge i lov om Statens pensjonsfond § 5.

Ingen av *høringsinstansene* hadde innspill til departementets forslag til ordlyd i § 5 i lov om Statens fond i Tromsø.

I lovforslaget § 5 foreslår departementet å følge opp forslaget i høringsnotatet. D e p a r t e m e n t e t viser til omtalen av forslaget her og forslag til § 5.

3.6 Uttak av midler fra fondet

I forslaget i *høringsnotatet* § 6 foreslo departementet at det fremgår av § 6 at midlene i Statens

fond i Tromsø bare kan anvendes til en beløpsmessig overføring til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget.

Denne paragrafen er en prosessbestemmelse for uttak fra Statens fond i Tromsø. Det vises til avsnitt 4.5 om inntektene til fondet som utgjøres av avkastningen på midlene fratrukket forvaltningskostnadene.

Bestemmelsen er likelydende med tilsvarende bestemmelse om uttak fra Statens pensjonsfond i lov om Statens pensjonsfond § 7 første ledd.

Departementet legger opp til at kapitalinnskuddet i Folketrygdfondet vil bli lånefinansiert. Det følger av lov om Statens pensjonsfond § 7 annet ledd at staten ikke skal lånefinansiere utgifter på statsbudsjettet så lenge det er midler i SPU. Dette tilsier at det bare er avkastningen av fondets midler som eventuelt kan benyttes til å dekke utgifter på statsbudsjettet. En eventuell omplassering av kapitalen vil iht. prinsippene for budsjettering av lånetransaksjoner inntektsføres som lånetransaksjon (90-post), jf. Prop. 1 S (2022–2023) *Statsbudsjettet 2023*, avsnitt 8.2.

Ingen av *høringsinstansene* hadde innspill til departementets forslag til ordlyd i § 6 i lov om Statens fond i Tromsø.

I lovforslaget § 6 foreslår departementet å følge opp forslaget i høringsnotatet. D e p a r t e m e n t e t viser til forslag til § 6.

3.7 Evaluering av forvaltningen

I forslaget i *høringsnotatet* § 7 foreslo departementet at det fremgår av § 7 at departementet regelmessig skal evaluere forvaltningen av Statens fond i Tromsø og rapportere om dette til Stortinget. Evalueringene bør omfatte både investeringsstrategien fastlagt av Finansdepartementet og den operative forvaltningen som utføres av Folketrygdfondet.

Ingen av *høringsinstansene* hadde innspill til departementets forslag til ordlyd § 7 i lov om Statens fond i Tromsø.

I lovforslaget § 7 foreslår departementet å følge opp forslaget i høringsnotatet. D e p a r t e m e n t e t viser til forslag til § 7.

For øvrig vil departementet årlig rapportere til Stortinget om resultater og forvaltningen av Statens fond i Tromsø, slik det også gjøres for SPN, SPU og Statens obligasjonsfond.

I henhold til lov om Riksrevisjonen § 9 første ledd har Riksrevisjonen revisjonsansvaret for statlige fond. Riksrevisjonen vil ifølge nevnte lov også ha revisjonsansvaret for Statens fond i Tromsø.

Ifølge lov om Riksrevisjonen § 9 tredje ledd har Riksrevisjonen også forvaltningsrevisjon av Folketrygdfondet.

Det følger av lov om Folketrygdfondet § 13 at Folketrygdfondet skal ha revisor som velges av departementet. I tillegg til å føre regnskapsrevisjon, utfører ekstern revisor også attestasjonsoppdrag på vegne av departementet.

3.8 Utfyllende bestemmelser

I forslaget i *høringsnotatet* § 8 foreslo departementet at det fremgår av § 8 at departementet kan gi utfyllende bestemmelser til gjennomføring av loven. Delegeringen vil gjøres i tråd med alminnelig ulovfestet forvaltningsrettslig delegasjonslære, se nærmere omtale av forslag til § 4 under punkt 4.4 om ansvaret for forvaltningen.

Ingen av *høringsinstansene* hadde innspill til departementets forslag til ordlyd i § 8 i lov om Statens fond i Tromsø.

I lovforslaget § 8 foreslår departementet å følge opp forslaget i *høringsnotatet*. D e p a r t e - m e n t e t viser til forslag til § 8.

3.9 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

I forslaget i *høringsnotatet* foreslo departementet at departementet kan bestemme når loven skal tre i kraft, og at departementet gis kompetanse til å fastsette overgangsbestemmelser.

Ingen av *høringsinstansene* hadde innspill til departementets forslag til ikrafttredelse og overgangsbestemmelser (§ 9) i lov om Statens fond i Tromsø.

I lovforslaget § 9 foreslår departementet å følge opp forslaget i *høringsnotatet*. D e p a r t e - m e n t e t viser til forslag til § 9.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Målet med investeringene er høyest mulig avkastning til en akseptabel risiko. Avkastningen måles etter fratrekk av forvaltningskostnader. I likhet med hva som ellers gjelder vil bli det bli stilt krav om en kostnadseffektiv forvaltning.

Forvaltningskostnadene skal dekkes av fondskapitalen gjennom trekk fra avkastningen på investeringene. Med utgangspunkt i sitt innspill til forvaltningsmodell i brev 15. september 2023 til departementet anslo Folketrygdfondet på svært usikkert grunnlag at en bemanning i Tromsø på åtte til femten personer vil være tilstrekkelig for å utføre oppdraget på sikt. Folketrygdfondet har videre anslått de årlige forvaltningskostnadene til om lag 25–50 mill. kroner. I estimatet inngår lønn, kostnader til lokaler samt andre driftskostnader. Kostnadene er en funksjon av en estimert grunnbemanning og vokser med antall selskaper der

fondet får en høy eierandel og totalt antall selskaper i porteføljen.

I brev til Folketrygdfondet 7. desember 2023 skrev departementet at det tas sikte på at fondet etableres med en ramme på 15 mrd. kroner, og at kapitalen kan økes opp til 30 mrd. kroner når det er høstet noe erfaring. Fondskapitalen skytes inn som et statlig kapitalinnskudd i Folketrygdfondet, og departementet legger opp til at innskuddet finansieres ved statlig opplåning. Det vil isolert sett gi økte renteutgifter for staten.

Departementet vil komme tilbake med nærmere vurderinger av tallfestede økonomiske konsekvenser når forslag til finansiering legges frem for Stortinget. Departementet vil samtidig redegjøre nærmere for investeringsstrategien og forvaltningsmandatet.

5 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lov om Statens fond i Tromsø

Til § 1

§ 1 formulerer formålet for etableringen av Statens fond i Tromsø. Formålet er nærmere beskrevet i avsnitt 3.1.

Til § 2

Målet tilsvare det som gjelder for investeringene av midlene i henholdsvis Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge, se lov om Statens pensjonsfond § 2. Med høyest mulig avkastning menes den finansielle avkastning som kan oppnås ved å plassere fondets midler på markedsmessige vilkår og i henhold til nærmere bestemmelser gitt av departementet. Med akseptabel risiko menes risiko som følger av fondets plasseringer, herunder muligheten for tap. Denne risikoen bæres av staten. Ved å gi sin tilslutning til rammene i mandatet for forvaltningen av fondet, vil Stortinget gi uttrykk for hva som anses som et akseptabelt nivå på risiko i fondet. Departementet skal jevnlig rapportere til Stortinget om fondets avkastning og risiko.

Den foreslåtte ordlyden er noe annerledes enn ordlyden i lov om Statens pensjonsfond § 2, men innebærer ingen tilsiktet meningsforskjell.

Målet med fondsinvesteringene er nærmere beskrevet i avsnitt 3.2.

Til § 3

Paragrafen fastslår at Statens fond i Tromsø ikke selv kan ha rettigheter eller plikter overfor private eller offentlige myndigheter, og det kan ikke saksøke eller saksøkes. Bestemmelsen er formulert etter mønster av lov om Statens pensjonsfond § 8.

Til § 4

Det følger av *første ledd* at ansvaret for forvaltningen av Statens fond i Tromsø ligger til departementet.

Annet ledd fastslår at Statens fond i Tromsøs kapital fastsettes etter vedtak i Stortinget.

Tredje ledd fastslår at Statens fond i Tromsø plasseres som et kapitalinnskudd i Folkestrygdfondet, samt at motverdien forvaltes etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. § 8. Bestemmelsen er formulert etter mønster av lov om Statens pensjonsfond § 3 tredje ledd og lov om Statens obligasjonsfond § 3 tredje ledd.

Se nærmere omtale av § 4 i avsnitt 3.2.

Til § 5

Denne paragrafen definerer inntektene til Statens fond i Tromsø. Avkastningen på midlene i Statens fond i Tromsø fratrukket forvaltningskostnadene legges løpende til fondets kapital.

Se nærmere omtale av § 5 i avsnitt 3.5.

Til § 6

Denne paragrafen er en prosessbestemmelse for uttak fra Statens fond i Tromsø.

Det følger av lov om Statens pensjonsfond § 7 annet ledd at staten ikke skal lånefinansiere utgifter på statsbudsjettet så lenge det er midler i Statens pensjonsfond utland. Ettersom fondets kapital er finansiert ved statlig låneopptak, tilsier dette at det bare er avkastningen av fondets midler som eventuelt kan benyttes til å dekke utgifter på statsbudsjettet. En eventuell omplassering av kapitalen vil iht. prinsippene for budsjettering av lånetransaksjoner inntektsføres som lånetransaksjon (90-post), jf. Prop. 1 S (2022–2023) *Statsbudsjettet 2023*, avsnitt 8.2.

Se nærmere omtale av § 6 i avsnitt 3.6.

Til § 7

Departementet skal regelmessig evaluere forvaltningen av Statens fond i Tromsø.

Til § 8

Bestemmelsen gir departementet hjemmel til å fastsette utfyllende bestemmelser til gjennom-

føring av loven, jf. også § 4 første og tredje ledd. Bestemmelsen er formulert etter mønster av lov om Statens pensjonsfond § 10 første ledd.

Til § 9

Loven trer i kraft fra den tid departementet bestemmer. Departementet kan gi overgangsbestemmelser.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om Statens fond i Tromsø.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om Statens fond i Tromsø i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om Statens fond i Tromsø

§ 1 *Formål*

Formålet med etableringen av Statens fond i Tromsø er å bidra til å bygge kapitalforvaltningsmiljøer i Nord-Norge.

§ 2 *Målet med fondsinvesteringene*

Målet med investeringene av midlene i Statens fond i Tromsø skal være å oppnå høyest mulig avkastning til en akseptabel risiko. Fondet skal forvaltes ansvarlig.

§ 3 *Eierskap mv.*

Midlene i Statens fond i Tromsø eies av staten. Statens fond i Tromsø kan ikke selv ha rettigheter eller plikter overfor private eller offentlige myndigheter, og kan ikke saksøke eller saksøkes.

§ 4 *Ansvar for forvaltningen og fondskapitalen*

Statens fond i Tromsø forvaltes av departementet.

Kapitalen i Statens fond i Tromsø fastsettes etter vedtak i Stortinget.

Statens fond i Tromsø plasseres som et kapitalinnskudd i Folketrygdfondet. Motverdien forvaltes etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. § 8.

§ 5 *Inntektene til Statens fond i Tromsø*

Inntekter i Statens fond i Tromsø er avkastningen av de forvaltede midlene fratrukket forvaltningskostnadene.

§ 6 *Uttak av midler fra Statens fond i Tromsø*

Midlene i Statens fond i Tromsø kan bare anvendes til en beløpsmessig overføring til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget.

§ 7 *Evaluerings av forvaltningen*

Departementet skal regelmessig evaluere forvaltningen av Statens fond i Tromsø og rapportere om dette til Stortinget.

§ 8 *Utfyllende bestemmelser*

Departementet kan gi utfyllende bestemmelser til gjennomføring av loven.

§ 9 *Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser*

Loven gjelder fra den tid departementet bestemmer. Departementet kan gi overgangsbestemmelser.

